

PAZITE!
na številko v oklepaju ki se nahaja poleg vašega naslova, prilepljenega spodaj ali na ovitku. Ako (105) je številka tedaj vam s prihodnjo številko našega lista potече naročnina. Prosimo ponovite jo takoj.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1909.

Office: 587 So. Centre Ave.

"Delavci vseh dežel, združite se!"

Štev. (No.) 104.

Chicago, Ill., 7. septembra (September), 1909.

Leto (Vol.) IV.

Nalov uredništva in upravnice "Proletarca" je sedaj na naslovu 1802 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Od blizo in daleč

Direktorij tvornice za železniške vozove iz jekla v McKees Rocks so izjavili predrzno in nesramno, da so stavkujoči inozemski delavci hoteli živeti kot princji.

Nova stavka 300 stavkokazev, ki so se začela dne 14. avg. t. l. v McKees Rocks, pa do sedaj nastopajo nasprotno. Ti stavkokazi so sestavljeni iz ž njimi postopalo kot s psi.

Zdaj, ko so brumni in pobojni krvosei oskubili in odrli naseljenca, se je še zdramila gosposka. Je pač stara resnica, da so v New Yorku in drugih lukah kapitalisti in drugi raznovrstni domišljivi naseljenca, kjer se nevedne naseljenca muči z molitvami in pisemskimi izreki.

V verskih domih za naseljenca se pa v navadi: visoke cene, umazana ležišča, slaba hrana in postrežba. Za ta dejstva je sedaj zagnala gosposka. Ali bo gosposka dala brumne rokavničarje tudi pod tujino, ki izkoriščajo nevedne naseljenca?

Kaj še! Malo bo vpitja; po preteklu par mesecev bo zopet vse priredem. Potegnimo zastor svetega dandanejšega reda kviško, kjer koli možemo, povsod bomo naleteli na močvirje in rokavnjastvo.

Vlada carja batjuške je obtožila duševnega velikana Tolstojega. Izgon Tolstojevoga tajnika je bilo le predigra za progno Tolstojega. Tolstoj se je zamašil, da bi prišel pred sodišče radi svoje knjige: "Božje kraljevstvo v nas". Tudi samega sebe je denunciral radi razžaljenja veličanstva. Zdaj so mu izročili obtožnico. Obravnava bo v Petersburgu. Zagovarjala ga bodeta znamenita advokata Vroblevskij in Sokolov.

Sodniško postopanje proti osi-velemu mislecu je bilo mogoče le s dovoljenjem belega carja. Ameriški meščanski listi, ki so pisani v angleščini, imajo toliko poguma, da protestirajo, ker se gre za inozemstvo. Ali naši slovenski meščanski listi, na čelu jim največji slovenski list — plahta v New Yorku, se pa še kihni in upajo.

Mi se temu ne čudimo! Dokler bodo uredniki in lastniki njujorške plahte v svate h ruskemu konzulu, ni treba pričakovati, da bi čitali v "največjem" slovenskem dnevniku protest zoper obtožbo največjega slovanskega misleca.

je zastoj, ogromna ljudska masa ostane le brezbrizna." Ta delavec je gojil previsoke upe in nade. Mi nismo tako naivni, da si domišljamo, da bomo s prvim pozivom spreobrnil ves slovenski narod, ker vemo, da slovenski narod še v ogromni večini verjame v copernice, duhove, bogove, nebesa in peklo in v plačilo za trpljenje in muke na drugem svetu. Taka vera, katero je slovenski narod že z maternim mlekom vsesal v sebe, se pa ne da vničiti čez noč.

Vsi tisti, ki verjamejo, da se da ljudstvo s klici, pozivi spreobrnuti, ne bi dosegli nič, če bi ljudstvo v naglici pridobilo za svoje ideje. Z hitrim in hipnim spreobrnenjem se ne da doseči nič trajnega za bodočnost.

Ker verjamemo v to, raditega govorimo ljudstvu iz duše in smo srečni, če smo jih le peščico pridobili za svoje ideje v začetku, ker vemo, da bo ta peščica zopet zvršila agitacijsko delo.

Če bi se to zvršilo v Rusiji, ker se je dogodilo zadnje tedne v McKees Rocks, smo prepričani, da bi jingiško časopisje izreklo moralno ogorčenje nad dogodki. Ker so pa najeti morilec po kapitalističnih vbijalih in morili delavce v eni prvih držav ameriške republike, je pa jingiško časopisje molčalo iz previdnosti, da bi svet ne zvedel, da se tepta z nogami človečanstvo v državi, ki ima za postavni temelj enake pravice za vse.

In če je jingiško časopisje pisalo o krvavih dogodkih v McKees Rocks, se ni zgrajalo nad podlimi čini žandarjev in najetih morilcev, ampak obsojalo je strajkujoče delavce, ki so nastopali le v samoobrambi, ki se niso hoteli pustiti mirno poklati in podaviti kot teleta v klavnici.

Ta pisava jingiškega časopisja dokazuje jasno kot beli dan, kam so zabredli meščanski časniki, ki so za skledo leče prodali svoje prepričanje.

"Pittsburg Leader", vsekapitalističen list, prinaša že nekaj tednov ta le oglas: "Potrebuje se več tisoč delavcev za stalno delo v tvornicah; posebno pa Grke, Rumunce in Sirece, Ogrje, Poljake, Čehi in Italijani naj se ne prijavijo."

Zadnji narodi so za časa štrajka v tvornici za izdelovanje jeklenih železniških voz v McKees Rocks pokazali vporni duh. Za to jih nočejo. Kapitalisti upajo, da so Grki, Sireci in Rumuni bolj ponižni kuliji. Ali gospoda se moti! Tudi tem trem narodom se bodo v Ameriki kmalu odprle oči, kar dokazujejo minole revolte v stari domovini. Dokazali bodo kmalu, da so enakih misli delavci drugih narodov, ki se bojujejo za človeške pravice. Trstjanom ne bo kazalo drugega, kot svoje "patriotične" rojake vpsoliti za višjo plačo.

Dne 10. avg. t. l. je ležalo v neki njujorški mrtvašnici 40 otrok mrličev. Skoraj dve tretjini sta bili iz hiše za najdenčke, ostali pa iz dobrotvornih zavodov. Iz tega sledi, da se v takozvanih dobrotvornih zavodih postopa z otroci slabo. Otroci pridejo v zavode zastoj, torej je po krščansko trgovskem načelu nepotrebno skrbeti za nje.

Seyeda so obdoližili za teh 40 otrok mrličev vročino, da je zakrivila njih smrt. Ali čudo je, zakaj vročina mori le otroke stromakov in delavcev, na otroke milijonarjev pa ne vpliva.

Današnja moderna moritev otrok se dostikrat primerja s Herodovim klanjem otrok. Ali to je laž. Herodu se godi krivica. Herod ni delal razlike med otroki bogatih in siromašnih starišev. Dandanes se pa mori le otroke siromakov!

Svetoven pregled.

Na Grškem je revoltiralo vojaštvo in provzročilo ministersko krizo. Vlada je odnehala in priznala zahteve puntarskih vojakov, na kar so vojaki po polkovniku Zorbasu izjavili, da bodo zopet hodili po poti lojalnosti in discipline.

Na Francoskem se je vršila tekma med zrakovci. Prvi je došel na cilj Amerikanec Curtis. Bleriot je imel smolo, eksplozirala je shramba za benzin.

V Nemčiji patriotični ljudje vprijejo hura, ker je grof Zeppelin z zrakovno ladjo "Zeppelin 3." priplul v Berlin.

Iz Petersburga se poroča, da se je pričela obravnava proti morilecem državnoborskega poslanca Hertensteina. Morilec so člani zloglasne lige pravih ruskih mož. Ta liga je bila ob času ruske vstaje v službi nazadnjakov in je zaključila v interesu ruskega carja pokladi, podaviti in pomoriti vse, ki zahtevajo za Rusijo ustavno vlado.

V Meksiki se agitira proti Američanom. General Reyes je proglasil načelo: "Meksika za Meksikance." To načelo pridobiva čimdalje več privržencev. Vsled te agitacije so tekem par dni odslovili 60 železniških brzojavnih uradnikov.

V Avstriji se zopet pretepa-jo Čehi in Nemci. V Budjevičah so Čehi preteпали Nemce, na Dunaju so Nemci pa skazovali moč svojih pesti nad Čehi.

Špancem se vedno slabo gre v Afriki. Do danes še niso priborili nobenih novih postojank napram Mavrom.

Amerikanec dr. Cook je prišel na severni tečaj. Tako se poroča brzojavno iz Kopenhagena. Dr. Cook se vrača zdaj s svojega znanstvenega potovanja. Zadnje dni pa se poroča, da je dosegel Severni tečaj Robert E. Peary. Kako se bosta pogledala s Cookom, bomo videli.

Mutilated

SEVERNI TEČAJ IN ENTUZIJAZEM DŽINGOTOV.

Jaz sem našel jajca, zato so ptiči moji.
— Lažeš! Jaz sem bil prvi, ki sem jih našel.
— Jajca sem našel jaz in ptiči so moji.

Tako med pastirčki na pašniku. Pred nekaj dnevi je časopisje zabučalo v svet: severni tečaj je "odkrit". Amerikanec iz Brooklyna, zdravnik dr. Frederick A. Cook, brzojavlja na svojem potu v Evropo, da je med dolgotrajnim potovanjem po arktičnih krajih došel na severni tečaj.

Hkratu je bilo vse ameriško javno življenje in vrenje iz tira. "Pereča" politična vprašanja in vsakdanji delirij "base-balla" — kakor tudi ostanki vsokolskega navdušenja — vse je bilo v hipni pozabnosti. Rmeno časopisje, duša humberga, veletatov in entuzijastičnega džingotizma, posvetilo lo je cele in posebne izdaje samo dr. Cooku in severnemu tečaju: Hooray! Severni tečaj je najden! Amerikanec ga je našel! Veliki so Amerikanci — slava jim! Na tečaju je zasajena naša zastava! Severni tečaj je naš! Hooray!

Džingoti in naši dobri patrijote norijo entuzijazma ali navdušenja torej samo zato, ker je slučajno ravno Amerikanec došel do severnega tečaja (časopisje, tudi slovensko, vse povprek piše, da je dr. Cook "odkril" ali "našel" severni tečaj; to je absurdnost; izobraženi svet ve že nekaj stoletij, da JE severni tečaj kakor tudi južni, in astronomi in geografi vedo natanko, na kateri geografski točki sta oba tečaja. Dr. Cook je torej — če je? — samo PRIŠEL ali DOŠPEL na severni tečaj. Njih ni mar, da se je enkrat vendarle ČLOVEKU posrečilo priti tja, kamor še ni stopila človeška noga doslej. Džingotom ne gre v glavo, da je dr. Cook s svojim uspešnim pohodom na tečaj, ako sloni na faktih, obogatil ves naobraženi svet; oni menda mislijo, da je to nekak privilegij le za Amerikanece. Ako bi bil na dr. Cookovem mestu kak Evropejec, stavi karibodi, da bi večini ameriškega kapitalističnega časopisja zabelježila to vest tako "novičarsko" in suhoparno, kakor je pred par meseci poročala o vrlim francoskem avi-

jatiku Bleriotu, ko je s svojim letalnim strojem prvi preletel morskoožino med Francijo in Anglijo.

Džingotsko časopisje tudi tuli navdušenja, ko dr. Cook poroča, da je na severnem tečaju razvil in ostavil zastavo Zed. držav. Zvezdno—progasta zastava na severnem tečaju! O joy! O domovina!!! Dalje se glasi vest, da je dr. Cook nekje v bližini tečaja odkril do 30.000 akrov zemlje. Velikansko navdušenje! Cook je Amerikanec — in najdeni "svet" pripada torej po vsi "božji" in posvetni pravici edinole Zedinjenim državam! Republika je potemtakem za "lep" teritorij večja — hooray! Da je pa komedija še lepša, oglašajo se že novostljivi angleški patriotije s protestom, češ, "zemlja", ako jo je dr. Cook res našel, sodi po svoji geografski legi prej Angležem kakor pa Zedinjenim državam.

Prvo kakor drugo je neumnost. Če je bil sam dr. Cook tudi tako navdušen, da je res pustil zastavo na tečaju, je ta zastava že davno odšla in zamrznila v ledu. O kakem svetu v bližini severnega tečaja pa najbrž ne more biti ne govora: akotudi so trdna tla tamkaj, so globoko pod snegom in ledom, in Cook tudi ni imel priprav, časa niti veselja, da bi bil raziskaval ledena tla koder je potoval. Taka poročila stavijo v slabo luč tudi samega dr. Cooka; že danes se posmehujejo znanstveniki — tudi ameriški — brzojavkam o zastavi na tečaju in najdeni "zemlji". Mastna klobasa je to edinole za naše patriote, kateri si menda že domišljujejo, kako bodo avtomobilizirali po ameriškem "novem svetu" krog severnega konca zemeljske "akse", na kateri vihra — hooray! — zvezdno—progasta zastava.

Res, smejati se mora človek ob obenem pomilovati džingote in entuzijaste, ktere je tako vpičnil dr. Cook s svojo novico. Dokazujejo pač, kakor so že milijonkrat dokazali, kako so lahkomislni, domišljivi, sebični, kramarski in blazno razburjivi, kadar jih kdo požgečka na patrijotičnem rebru. Kar je dosegel dr. Cook, nima nič več pomena za Ameriko, kakor za ves ostali svet, kolikor je namreč znanstvene važnosti na tem raziskavanju. Kapitala, kolikor je do sedaj znano, ne more nihče kovati na severnem tečaju. In brez dvoma nihče tega bolj ne prizna kakor dr. Cook sam.

Konec koncev pa Cookova trditve še ni splošno priznan fakt. Mnogi evropski kakor ameriški astronomi in geologi še danes jako dvomijo nad nekaterimi točkami njegovega poročila, da je bil na severnem tečaju. Dr. Cook mora torej še marsikaj dokazati in odgovoriti na marsiktero vprašanje glede svojega arktičnega pohoda, kajti končno sodbo v takih staveh imajo le strokovnjaki in znanstveniki, ne pa ponoreli žurnalisti krog rmenega časopisja. I. M.—k.

Listnica uredništva.
J. P., LaSalle, Ill. Poslanega ne moremo priobčiti, ker nima nobenega pomena za nas. Je namreč samo odgovor na tožbe nekake klerikalnega lista. Pošlite o priliki kaj drugega.
Pozdravljeni.

Majerju in Skubicu.
Če vajin bos Konda zve, da tako zapravljata poštno marke, vaju bode zgrabil vsakega za eno uho in tolkel z že itak praznima glavama tako dolgo skupaj, da se bodo vajini pičli možgani spremenili popolnoma v maslo.

ISČE SE
prve razreda brivec v barberšapu z enim stolom. Naredi lahko od \$16—\$17 na teden.
Slovenec ima prednost.
HENRY ALLEN, 1003 Main St. LaSalle, Ill.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in urednik: J. Molek

Jugoslovenska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.

Oglašaj se po dogovoru. Pri spremembi besedila je poleg novega naznani tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

Glasilo Slovenske socialistične organizacije v Ameriki.

Joe Jestič, President; John Petrich, Secretary; Frank Mladič, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries \$2 a year, \$1 for half year.

ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

537 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

KOMU NAJ USTREZAMO?

Pretečeni teden je napisal sodr. J. Molek članek: "Ne zapravljajmo zlatega časa!"

Članek sam na sebi je dober, ker je slučajno resnica to, da ovirajo razne disputacije naše socialistično gibanje — na potu k delu za naše cilje. Ampak nekaj je, česar je sodr. Molek pozabil povedati; to je tisto, kar je dalo povod, da smo bili moralno prisiljeni "zapravljati zlati čas".

Kdo pa je kriv, da "zapravljamo zlati čas"? Ali ne koristolovci? Niso to paglavci, ki kažejo izza oglov zijala in spuščajo hlačice? Seveda, mi lahko krstimo te koristolovce kakor hočemo. rečemo jim lahko, da so odrasli otroci, toda vse to nas še neopraviči, da bi kar naenkrat prenehali "zapravljati zlati čas" pa ignorirali njih počenjanje.

Mi in naši nasprotniki živimo v eni gospodarski sferi, v enih razmerah, v enem narodu. Vsled tega tudi ni nič čudnega in nič izvenrednega, če naskakuje razna golazen, ki se živi na konto delavcev "Proletarca", ki je njih nasprotnik. Seveda se bojuje "Proletarec" načelno, med tem ko se "bojujejo" uni brez pravca, le za obstoj njih družine.

"Proletarec", kot glasilo slov. socialistov v Ameriki nima nobenih kompromisov; vsled tega mu tudi ne preostaja nič drugega kot boj. Ta boj pa naj se potem nanaša na odrasle paglavce, navadne ljudi, ki z enih ali drugih vzrokov zagovarjajo ta sistem ali pa če se obnašajo nečuvno, semer kažejo, da so dobri srebrni sedanje družbe.

Resnica je, da bi se popir in črnijo lahko vprabilo v važnejše svrhe, nego "prerekanja" s paglavci, toda računati je treba tudi s tistimi ljudmi, ki še niso v našem taboru.

"Proletarec" se ne tiska menda izključno za socialiste, v širšem agitatoričnem smislu, marveč tudi za tiste, ki bodo šele postali socialisti, če bodo videli, da so socialisti energični v boju za pravo stvar. Tem ljudem je treba dati mimoidočih pojasnil takoj; sicer izgubijo zaupanje v naše gibanje. Boji navdušujejo, povzdigujejo; čistijo pojme o stvarih, ki se zrealijo čestokrat vse drugače kot so v resnici; čestokrat tako, kot jih opiše nasprotnik. V bojih je list javna tribuna pravice, raz ktere potem masa sodi in zaključuje.

Naše ljudstvo — izvzemši socialiste — sicer še ne zna soditi v vseh zadevah, ker je še preveč pod vplivom podrejenosti, a tudi na to ga bo treba privaditi; kajti povsod pridejo konflikti in kako težko je, če je masa indiferentna v slučajih političnih ali gospodarskih konfliktov.

V taci slučajih žanjejo le prefrigan posamezniki, ki se ob tacihih priilikah kaj radi postavljajo za voditelje.

Kako slabo upliva časnikarska molčenost v gotovih pojavih se ilustrira najjasneje v tem, da je Konda svoj čas bil skoraj na višku pri S. N. P. J. vzlic temu, da jo je oškodil. Mahalo in pisalo se je vse križem, dokler ga ni zavrnil "Proletarec". Kakor hitro se je oglašil "Proletarec", je bilo pa naenkrat vse preč; poskrili so se kot kafe in javkali so ko mladiči v gnezdu.

Slovenska socialistična organizacija v Ameriki je sicer res priporočala naj se že ustavi z odgovori na paglavce, ker je menila da bo enkrat mir. V tem smislu se je sklepalo tudi svoj čas pri delu družbi. Toda paglavci niso bili nikdar za mir ne za delo.

Ker se od prepira žive, so torej le gledali, kako bi netili nove. Hecali so slov. soc. klube po Ameriki naj ne plačujejo ases, na zvezo, vtikali so se v letake jug. del.

Zato je pa v resnici težavno, resnica, bi človek ne rekel besede, tedaj bi molčal. Ali ko sem čital napade na sodruge, ktere poznam še iz stare domovine, mi je vzkipela kri, ker sem vedel, da v uredništvu "Gl. Sv." lažejo vedoma in namenoma. Če bi bil v Chicagu, bi s pasjim bičem pretepel to lažljivo golazen. Socialisti ne priznajo Kristovo načelo: "Če te kdo udari po levem licu, nastavi mu še desno." Ako bi to načelo priznali za svoje, bi morali ljubiti tudi kapitaliste, ki nas delavce izsesavajo dan za dnevom.

Ali kaj je storil "Proletarec" napram tem napadom. Skoraj devet mesecev je molčal. In kakšna je bila posledica tega molčanja? Nezavedni ljudje, h katerim so socialisti prišli agitirat, so rekli: "Socialisti so malo prida ljudje, ker molče na očitnanje v Gl. Sv." Mejtem časom je uredništvo "Gl. Svobode" sprejelo več listov in dopisov, da naj ustavi to grdo obrekovanje in natoolevanje.

"Svobodomiseln" (?) lastnik "Gl. Sv." g. Konda mi priobčil nobenega lista in dopisa, ampak pometal jih je v koš. Tako zglada svobodomiselnost g. Kondata in njegovih tovarišev.

"Proletarec" je še vedno molčal; slednjič se je pa sodrugom pretrgala nit potrpežljivosti in zaigrali so g. Kondatu in njegovim tovarišem tako, da jih je zažeblo v dno duše, da so spoznali, da bodo podlegli, ako "Proletarec" ne odneha.

Dva meseca za tem sta se dva sodr. oglašila za spravo v "Proletarcu". Dopisa sta bila priobčena, ker je pri socialistih načelo, da ima vsakdo pravico povedati javno svoje mnenje. Ali na sodruge nista dopisa imela nobenega vpliva. Zakaj? Dokler je Konda lastnik "Glas Svobode", sta nemogoča sprava in mir med "Proletarcem" in "Gl. Svob." Konda je imel lepo priložnost za spravo in mir. Ali Konda je zavrgel to priložnost, ker je smatral samega sebe za gospodarja socialistov, dasi sam niti ne vé, kaj je pravzaprav socializem, ker so mu socialisti povedali, da socializem ne pozna ne gospodov in ne hlapcev za današnje dobo v socialistični organizaciji, za bodočnost pa v socialistični človeški družbi. Konda je uvidel, da se socialisti nočejo dati vpreči v njegov profit vozeči voz, zategadel je napadel socialiste in še take osebe, ki niso storile nič drugega, kot da so pisale za "Proletarca". Konda se še danes toliko nezaveda, da vsak pisatelj lahko izroči svoje delo, komur hoče. S takim neomikanim in neizobraženim človekom naj bi se družili socialisti(!), ker je po naključju postal edini lastnik "Glasu Svobode"!

Ne dolgo tega se je nekdo prepisal ter zabičeval, da bi se morali svobodaši upoštevati radi tega, ker je njih list starji od "P." Utemeljeval je to tako enostavno kakor mati, ko deli otrokom kruha. Ta starji je ta prvi, drugi se vrst potem po starosti. Ta sentiment je zelo utepen v naših ljudeh. Brani pa dostop do objektivne sodbe. Tale podrejena tradicija "mi smo bili prvi," "mi smo starji" je zelo prav hodila svobodašem. Sramovali se tacihi zagovornikov niso nikdar, samo da je bil v njih prid. Kar je starje (to izhaja od očentjave) to je za te ljudi večje vrednosti. Po njih logiki bi morale biti trske, s kterimi s nekdanji ljudje svetili ob večerih več vredne nego moderna električna.

trebujemo strokovne časnike za delavca in kmeta, poleg pa še leposloven in znanstven list. "Glas Svobode" v drugih rokah, nam dobro došel, ako se pojde lastnikom lista za to, da se socializem in svobodna misel razširita med slovenskim narodom v Ameriki.

Dokler bo pa Konda gospodar pri listu, pa povem odprto, da bodo vsi socialisti in svobodomiselnici proti listu, ker so še socialisti in svobodomiselnici naveličali misjionskega dela: sprebrat čat neomikance in neizobražena — Kondata.

"Ne zapravljajmo zlatega časa," pravim tudi jaz. Iztrebimo ljuliko najprvo iz socialističnega in svobodomiselnega gibanja med Slovenci v Ameriki in zaeno pričnimo vsi z agitatoričnim delom. Ljulika in plevel proč in agitatorično delo bo imelo vspeh. J. K.

Chicago, Ill. Dopis sodruga J. P. iz LaSalla, kteri odgovarja polemiki v članku "Srbimo zase", je tudi mene dovedel do tega, da se oglašim. Ne radi članka samega tudi ne glede prvega dela dopisa, pač pa mi ne ugaja zadnji del. Imenovani sodrug pravi, da bi zguba jednega ali drugega lista (to je Proletarca ali Glas Svobode) pomenila pogin svobodomiselnosti oziroma socialistične misli; in to za dolgo vrsto let. Poziva, da naj se deluje na to, da se v Chicagu pride do mira. — Dobro — proti miru mi nikdar nismo bili. Ampak kdo je pa bil tisti, kteri je vse začel? Kako dolgo smo mi molčali na vse. Zato se mi pa nerazumljivo zdi, kako more Proletarcu priporočati kdo, da se pomiri, če je naposled malo ustal in pokazal, da je tudi pri njemu geslo: vse do svoje mere. Ne Proletarec, ampak Glas Svobode je tisti list, kteri je začel boj. To je tisti list, kteri je že toliko škodoval socialistični misli, da smo vsled tega zaostali nekaj let.

Mir se lahko napravi z ljudmi, ki imajo kaka načela, ne pa z lastnikom Glas Svobode, kteremu edino načelo je dolar. Konda je dolgo stikal, kaj bi zastopal, dokler ni po dolgem času iztaknil svobodomiselnosti. Ampak radi njega bi tako svobodna misel kot socializem prav lahko zaspala, kajti njemu je vse drugo nič — denar pa vse.

Sploh pa je svobodomiselnost nekaj, kar samo na sebi nič ne pomeni. Svobodno lahko misli vsak, pa če vidi kdaj G. S. ali ne. In naposled: če je to svobodomiselnost, kar nudi imenovani list svojim čitateljem, potem mora vsak dostojen človek naravnost odklanjati tako svobodno misel. Če delavec govori o svobodomiselnosti kot o svojem prepričanju, potem pove toliko, kot da ni nič. Svobodomiselnost nima nobenega pomena zanj, se ne bori za njegov položaj in ne dela prav nič za delavce. Kapitalist, ki delavce najbolj guli, je radi tega ravno tako lahko svobodomiseln, ker po svoji svobodni misli delavce svobodno izkorišča. Mogoče je to svobodomiselnost, kar je Konda: V Coloradi je bil izdajatelj klerikalnega lista, potem ko je prišel v Chicagu in videl da s to robo ne more trgovati tukaj, je bil pa socialist — seveda kakšen to vidimo danes. Je mogoče to svobodomiselnost, če kdo deluje za denar kar za tri stranke? Mora že biti, kajti tako je delal Konda pri zadnjih volitvah. Tudi list je tako dolgo izdajal za socialističen, dokler niso spoznali volka v ovčiji obleki in ga spodili. Potem je po dolgem brskanju našel neke svobodomiselnost. Pa ne more biti drugače. Edino svobodomiselnost more združevati take ljudi, kot so pisar, mežnar in dragonec.

Jasno je, da ti ljudje sploh nimajo načel. Spreminjajo se kot aprilovo vreme — danes so to, jutro drugo. Kot ljudje brez barve so več škodovali socialistični misli, kot naši odkriti nasprotniki. Zato pa je moje mnenje: ne mir, ampak boj in z bojem do zmage. Fr. Podlizec.

Chisholm, Minn. Cenjeni sodrugi:—Pred par tedni smo ustanovili tukaj Jugoslovensko prosvetno in politično delavsko društvo, kterega smo spojili z H. R. P. v Ameriki. Tukaj vtem društvu je večina

Mutilated

NAPRODAJ je GROCERIJA obstoječa 12 in pripravna posebno za Slovenci ali Hrvata. Proda se takoj. Najtančnejše se izve pri upravitelju tega lista.

Sodrug! Priporočajte hrvatskim delavcem "Radniško Stražo", edini hrvatski socialistični list v Ameriki. Na ročnina \$2.00 na leto. Naslov: 606 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Slovensko-angl'eska slovnica slov. ang. tolmač in angl. slov. za samo \$1. — pri V. J. Kubacki 9 Albany St., New York, N. Y.

ROJAKI V CHICAGO POZOR! Jesen se bliža, za njo pride zima. Če se mislite seliti, storite to sedaj, ko je čas zato! Tudi s premogom ne odlašajte. Sedaj je premog še po ceni, a bo tega dolgo, ko bodo cene poskočile. Vse to vam preskrbi točno in hitro FRANK UDOVIČ, slovenski Expressman. Oglašite se takoj! FRANK UDOVIČ, 1343 W. 18th St., blizu Blue Island av. CHICAGO.

Domača oštarija. Podpisani naznanjam, da točim za turno domače vino in dobro pivo. Na razpolago imam tudi prostorno DVORANO za veselice, za svatbe in seje. Za obilen obisk se priporoča FRANC ČEH, 568 So. Centre Ave. Chicago.

Halo, Johnny! Kje si pa bil včeraj? Saj veš kje, tukaj je največ zabave. Ali še ne veš, da je največ zabave v GOSTILNI. John Košiček, 590 So. Centre Ave., Chicago.

MODNO OBUČO za moške, ženske in otroke dobil veselo po najnižjih cenah pri Kapper's Največja trgovina z obučo na zapadni strani, cor. West 18th & Wood Sts., Chicago, Ill. Aka hočeš dobro naravno vino, oglašaj se pri JOS. BERNARD-U 620 Blue Island Avenue Telefon Canal 842 CHICAGO Pri njemu dobíš najboljša kalifornijska in importirana vina.

Najboljše in najfinejše obleke so po nizki ceni na prodaji pri H. SCHWARTZ, 16—18 N. Halsted St., Chicago. Velika zaloga klobnkov, čepice, čevljev, perila in kovčkov. Kdor kupi za pet dolarjev, dobi darilo.

POZOR! Podpisani naznanjam rojakom v Chicagi in okolici, da sem odprl novi saloon na 825 Blue Island Ave. Točim dobro pivo, vino in dobro visko. Se priporoča John Mladič 825 Blue Island Av. Chicago.

L. STRAUB URAR 336 W. 18th St., Chicago, Ill. Imas večjo zalogo ur, veriže, prestanov in drugih dragotin. Isvršuje tudi vsakovrstna popravila v tej stroki po zelo nizki ceni. Obiščite ga! Društvene regalije, kape, prekoravnice, bandera itd. za slovenska društva najbolje preskrbi Emil Bachman 580 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

...imamo tudi več Slovencev...
Maryville, Ill.

...mi Proletarec:—Odstopite...
Maryville, Ill.

...Zato pa moramo delovati za ta...
Maryville, Ill.

...Dragi Proletarec, sodrug...
Maryville, Ill.

...V Proletarec sem že večkrat...
Maryville, Ill.

...Ker je to uprašanje širšega...
Maryville, Ill.

...V številki 35 imenovanega lista...
Maryville, Ill.

...V ravno tisti številki zopet...
Maryville, Ill.

...Res je, da nisimo imeli pred 4...
Maryville, Ill.

...Da se vidi še večja hinavščina...
Maryville, Ill.

...Ker je število izdaje zelo omejeno...
Maryville, Ill.

...Vandlig, Pa.

...Ker je število izdaje zelo omejeno...
Maryville, Ill.

...več, bi vendar ne storil družega...
Maryville, Ill.

...Je več delavcev, kateri sploh ne...
Maryville, Ill.

...Naš klub št. 18 dobro napreduje...
Maryville, Ill.

...Fr. Verbaj, tajnik soc. kluba.

...Glencoe, O.

...Tedanji predsednik in še danes...
Maryville, Ill.

...Ker je to uprašanje širšega...
Maryville, Ill.

...V številki 35 imenovanega lista...
Maryville, Ill.

...V ravno tisti številki zopet...
Maryville, Ill.

...Res je, da nisimo imeli pred 4...
Maryville, Ill.

...Da se vidi še večja hinavščina...
Maryville, Ill.

...Ker je število izdaje zelo omejeno...
Maryville, Ill.

...Vandlig, Pa.

...Ker je število izdaje zelo omejeno...
Maryville, Ill.

...sta Glas Svobode, Pa žalostno je...
Maryville, Ill.

...Tisti čas je bil Konda Jednotin...
Maryville, Ill.

...Ko je bila pred durmi druga...
Maryville, Ill.

...Ignac Zlemberger.

...IZ STRANKE.

...Na seji eksekutive "Slov. soc...
Maryville, Ill.

...Ker je to uprašanje širšega...
Maryville, Ill.

...V številki 35 imenovanega lista...
Maryville, Ill.

...V ravno tisti številki zopet...
Maryville, Ill.

...Res je, da nisimo imeli pred 4...
Maryville, Ill.

...Da se vidi še večja hinavščina...
Maryville, Ill.

...Ker je število izdaje zelo omejeno...
Maryville, Ill.

...Vandlig, Pa.

...Ker je število izdaje zelo omejeno...
Maryville, Ill.

...vse — ampak da se opere, je ob...
Maryville, Ill.

...Spotilka se tudi vedno v S. N...
Maryville, Ill.

...Vsem čitateljem Proletarca...
Maryville, Ill.

...Ignac Zlemberger.

...IZ STRANKE.

...Na seji eksekutive "Slov. soc...
Maryville, Ill.

...Ker je to uprašanje širšega...
Maryville, Ill.

...V številki 35 imenovanega lista...
Maryville, Ill.

...V ravno tisti številki zopet...
Maryville, Ill.

...Res je, da nisimo imeli pred 4...
Maryville, Ill.

...Da se vidi še večja hinavščina...
Maryville, Ill.

...Ker je število izdaje zelo omejeno...
Maryville, Ill.

...Vandlig, Pa.

...Ker je število izdaje zelo omejeno...
Maryville, Ill.

POZOR! Mogoče kdo misli, da v Chicagi ni dobili...
MIHAEL LACKOVIĆ, 376 W. 18th St., Chicago.

Slovenecem in Hrvatoma!
obleke, po najnovijem kroju. Unijako delo; trpešno in lično...
J. J. DVORAK & CO. UNION CLOTHIERS & TAILORS

Ob počitnicah, ko ste doma, je najlepša prilika za fotografiranje družine ali otrok.
WilRe
izkušeni fotografist izvršuje za primerno ceno naj boljša dela.
391-393 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.

Slovinci Pozor!
Ako potrebujete obleke, klobake, srajce, kravate, ovratnike ali druge potrebne reči za moške -- za delavnik i praznik, tedaj se oglašite pri meni, kjer lahko govorite v svojem materinem jeziku.
JURAJ MAMEK, 581 Center Avenue, blizu 18. ul., Chicago

ZEMANOVO "GRENKO VINO", je najboljšo zdravilo svoje vrste, izvrstno sredstvo proti boleznim želodca, črev in ledvic, čisti kri in jetra.
ZEMANOVA "TATRA", želedečni grenček. Tatra je izdelana iz zdravilnih zelišč tatranskega gorovja, zdravi živčne slabosti, podpira lahko prebavo želedečvo in se je dobro obnesla proti bolestim revmatizma.

Zdravljenje v 5 dneh brez noža in bolečin
Varicocele, Hydrocele (RAZŠIRANJE ŽIL)
Ozdravim vsaeraga, kdor trpi na Varicocele, Stricturei. Dalje ozdravim nalezljivo zastrupenje, živčne nezmožnosti, vodenico in bolezni tihočih se možkih.
ALOIS VANA, DR. F. J. PATERA

POZOR! POZOR!
Ste že brali povest Jungle?
Jugosl. del. tisk. družba bo v kratkem izdala povest, ki je izhajala pol drugo leto v "Proletarcu" v LEPO VEZANI KNJIGI.
"Jungle" je največji roman 20. stoletja!!!
CENA \$1.25

NA FARMI

Da, da, vprav po naključju, potreboval bi še enega delavca, sicer ravno ne bi vzel vsakega 'hobota', ali ti se mi vidi kakor našaš za naše delo; kar vrzi tvoje plahče na voz, pa poženeva.

Koliko ur delam jaz, prašaš? Well, jaz nisem kakor drugi 'rancherji', ako imam delavca, ki rad stori delo kar je prav, sem popolnoma zadovoljen.

Po 15 milj vožnji v oblaku prahu, ki se je vzdigoval za vsakim vozom, kakor za tovrstnim vlakom, sta po triurni vožnji kašno na večer vendar dospela na dom Mr. Browna.

Hiša njegova je izgledala povsem komfortno; drevesa zasajena povrtu pa so metala hladno senco po zelenem lawnu na okoli in na hišo.

Jack je zadnji čas že dalj časa moral ležati v box karah in zunanaj po 'jungle', zato je bil s tem ležiščem popolnoma zadovoljen.

Točno ob pol petih zjutraj je na pol v sanjah vzbudilo Jacka iz spanja glasno ropotanje doli v hlevu, tako da je mislil, da čuje ropotanje železniških voz, v katerih se je že tolikokrat vozil za stanj.

"Kam bomo s temi 'trampi', čez dalje več jih prihaja. Meseč na 'chain gang' mu ne bode škodovalo," je rekel sodnik.

ko ga je videl da tudi on poje "himno" z drugim. Iz cerkve do mu, jim je pripravdedoval o svojih domačih in kje je bil vzrejen, kako se mu je godilo ves čas v življenju, o dobrih časih, in v še večji meri slabih.

Kako se je razvijalo prijateljstvo mej njim in dekletom, je teško reči, videlo se je pa, da jo Jack rad vidi poleg sebe.

Zito je bilo požeto, omlačeno in spravljeno v žitnice. Mr. Brown stopi nekega jutra po zajutru k njemu z listnico v roki, češ, da obzaluje, da ravno nima več dela zanj.

"Misli je že res, da — ta capin." Tri dni kasneje. "Ta človek je popival in razgrajal po salonih že cele tri dni. Pravi da je delal na farmi, denarja pa nima nič."

"Vredno poskusiti." Mnoge stvari na tem svetu ni so vredne poskusa, čeprav se zelo hvalijo v oglaših.

"Preko ceste, teh par korakov ne boš umrl," je rekel zet in ga poredno in na lahko vdaril z dvema prsti po licu, ga prijel pod pazduho in zavil preko ceste.

Vredno poskusiti. Mnoge stvari na tem svetu ni so vredne poskusa, čeprav se zelo hvalijo v oglaših.

Naročite se na Slovensko-angliško slovnico, Slovensko-angliški tolmač in Angleško-slovenski slovar.

Vse tri knjige v eni stane le \$1.00 in jo dobiš pri V. J. KUBELKA AND CO.

Primerno delo dobiš le, ako si zmoežen angleščine.

SE LI BRIJETE SAMI? Mi Vam oferiramo britve za \$2.00 izdelane najboljše materijala, ki se prodaja za \$4.00.

SE LI BRIJETE SAMI? Mi Vam oferiramo britve za \$2.00 izdelane najboljše materijala, ki se prodaja za \$4.00.

JOS. KRAL. 417, 419, 421, 423 W. 18th Street CHICAGO, ILL.

Dr. Wm. A. Lurie, IZKUŠEN ZDRAVNIK.

Stanovanje: 2757 W. 22nd Street. Telephone, Canal 659

korni koraki. Tást je položil pero na mizo in prisluškoval. Nakrat se odpro vrata in v okvirju se pokaze koščena in nerodna postava zeta, nekdanjega ovčarja in mežnarja in zdajšnega izdajatelja 'Glasu Dolarja' v Chicagi.

"Kako je z denarjem?" je pozdravil tast doleca. "Slabo," je zaječal zet.

"Resnico, čisto resnico, hočem povedati," je naglo segel vmes zet, ko je opazil, da je tast segel po črnilniku.

"Resnico, čisto resnico, hočem povedati," je naglo segel vmes zet, ko je opazil, da je tast segel po črnilniku.

"Ne kisaj se, kot otroče, ne igraj komedije," je osorno spregovoril tast. "Mene ne boš farbal s tvojim svetohlinskim in tercijalskim obrazom.

"Vredno poskusiti." Mnoge stvari na tem svetu ni so vredne poskusa, čeprav se zelo hvalijo v oglaših.

Naročite se na Slovensko-angliško slovnico, Slovensko-angliški tolmač in Angleško-slovenski slovar.

Vse tri knjige v eni stane le \$1.00 in jo dobiš pri V. J. KUBELKA AND CO.

Primerno delo dobiš le, ako si zmoežen angleščine.

SE LI BRIJETE SAMI? Mi Vam oferiramo britve za \$2.00 izdelane najboljše materijala, ki se prodaja za \$4.00.

SE LI BRIJETE SAMI? Mi Vam oferiramo britve za \$2.00 izdelane najboljše materijala, ki se prodaja za \$4.00.

JOS. KRAL. 417, 419, 421, 423 W. 18th Street CHICAGO, ILL.

Dr. Wm. A. Lurie, IZKUŠEN ZDRAVNIK.

Stanovanje: 2757 W. 22nd Street. Telephone, Canal 659

POZOR! Uniformirani člani društ. NARODNIH VITEZOV št. 39, S.N.P.J.

drugo domačo zabavo V MALI DVORANI DRUGEGA NADSTROPJA NÁRODNE DVORANE, 1802 PREJE 587 S. CENTER AVE.

Staremu prijatelju, ki se je v dolgih letih izkazal, je treba ohraniti zvestobo.

Podpisana se priporočava Slovincem za mnogobrojen obisk, ker imava na razpolago do bro gostilno in dvorane.

Šajnek & Hans 587 S. Center Av Chicago, Ill.

M. A. Weisskopf, M. D. Izküsen zdravnik.

Valentin Potisek GOSTILNICAR 1237-1st St., La Salle, Ill.

KUPUJTE PRI Albert Lurie Co., 567-69-71-73 Blue Island Ave. CHICAGO, ILL.

Velika trgovina z mešanim blagom. Zmerne cene vsak dan.

G. Yokoun 559 W. 18 St. Chicago.

POZOR! Kadar se brijete stopite vedno v brivnico I. razreda, to je pri

Louis Polka, 461 W. 18th St., Thalia Hall Bldg. CHICAGO, ILL.

Naročite se na Slovensko-angliško slovnico, Slovensko-angliški tolmač in Angleško-slovenski slovar.

Vse tri knjige v eni stane le \$1.00 in jo dobiš pri V. J. KUBELKA AND CO.

SE LI BRIJETE SAMI? Mi Vam oferiramo britve za \$2.00 izdelane najboljše materijala, ki se prodaja za \$4.00.

SE LI BRIJETE SAMI? Mi Vam oferiramo britve za \$2.00 izdelane najboljše materijala, ki se prodaja za \$4.00.

JOS. KRAL. 417, 419, 421, 423 W. 18th Street CHICAGO, ILL.

Dr. Wm. A. Lurie, IZKUŠEN ZDRAVNIK.

Stanovanje: 2757 W. 22nd Street. Telephone, Canal 659

POZOR! Uniformirani člani društ. NARODNIH VITEZOV št. 39, S.N.P.J.

Staremu prijatelju, ki se je v dolgih letih izkazal, je treba ohraniti zvestobo.

Podpisana se priporočava Slovincem za mnogobrojen obisk, ker imava na razpolago do bro gostilno in dvorane.

Šajnek & Hans 587 S. Center Av Chicago, Ill.

M. A. Weisskopf, M. D. Izküsen zdravnik.

Valentin Potisek GOSTILNICAR 1237-1st St., La Salle, Ill.

KUPUJTE PRI Albert Lurie Co., 567-69-71-73 Blue Island Ave. CHICAGO, ILL.

Velika trgovina z mešanim blagom. Zmerne cene vsak dan.

G. Yokoun 559 W. 18 St. Chicago.

POZOR! Kadar se brijete stopite vedno v brivnico I. razreda, to je pri

Louis Polka, 461 W. 18th St., Thalia Hall Bldg. CHICAGO, ILL.

Naročite se na Slovensko-angliško slovnico, Slovensko-angliški tolmač in Angleško-slovenski slovar.

Vse tri knjige v eni stane le \$1.00 in jo dobiš pri V. J. KUBELKA AND CO.

SE LI BRIJETE SAMI? Mi Vam oferiramo britve za \$2.00 izdelane najboljše materijala, ki se prodaja za \$4.00.

SE LI BRIJETE SAMI? Mi Vam oferiramo britve za \$2.00 izdelane najboljše materijala, ki se prodaja za \$4.00.

JOS. KRAL. 417, 419, 421, 423 W. 18th Street CHICAGO, ILL.

Dr. Wm. A. Lurie, IZKUŠEN ZDRAVNIK.

Delavci na prostem izpostavljeni mrazu in višnosti se ubranijo dolgotrajnemu bolehanju za reumatizmom in neuralgijo, ako rabijo Dr. RICHTERJEV Sidro Pain Expeller.

Joseph Kratky 575 W. 17th St., Chicago, Ill.

Curiš i Radakovi 623 So. Throop Street

POZOR! SLOVENCII POZOR! SALOON s modernim kegljiščem

MARTIN POTOKAR, 564 SO. CENTER AVE.

M. Lacković 378 West 18th St., Calo

Leopold Sallie ODVETNIK v kazenskih in civilnih zadevah

HALO! HALO! Kam pa? Na sveže pivo in dobrega vina k

Frank Mladicu 611 S. Center Ave.

Dr. W. C. Ohlendorf, M.D. Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik.

JOS. KRAL. 417, 419, 421, 423 W. 18th Street CHICAGO, ILL.

Dr. Wm. A. Lurie, IZKUŠEN ZDRAVNIK.

Stanovanje: 2757 W. 22nd Street. Telephone, Canal 659

POZOR! Uniformirani člani društ. NARODNIH VITEZOV št. 39, S.N.P.J.

drugo domačo zabavo V MALI DVORANI DRUGEGA NADSTROPJA NÁRODNE DVORANE, 1802 PREJE 587 S. CENTER AVE.